

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-024-и  
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон  
(734025, ш. Душанбе, х. Рӯдакӣ, 17)

### ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Мамадқулова Рано Олимовна дар мавзӯи «Ҳамкорихои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Ўзбекистон дар замони истиқлолият (охири асри XX – аввали асри XXI): шароитҳо ва хусусиятҳо» оид ба дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.15 – Таърихи муносибатҳои байналмилалӣ ва сиёсати берунӣ (илмҳои таърих).

Диссертатсияи Мамадқулова Рано Олимовна дар мавзӯи «Ҳамкорихои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Ўзбекистон дар замони истиқлолият (охири асри XX – аввали асри XXI): шароитҳо ва хусусиятҳо», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.15 – Таърихи муносибатҳои байналмилалӣ ва сиёсати берунӣ (илмҳои таърих), ки ба шурои диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 7 январи соли 2022, таҳти №24/шд ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо барои Ҳимоя дода шудааст, мутобиқ мебошад.

Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамкорӣ ва ҳамгироии густурдаи минтакавиро василаи муҳимтарини ҳалли масъалаҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, ҳифзи муҳити зист ва таъмини амнияти субот дар Осиёи Марказӣ медонад. Дар миёни кишварҳои минтақа кишвари ҳамҷавори Ўзбекистон, ки бо мо аз ҳама бештар марзи тулонӣ дорад, мақоми хоса касб кардааст ва ин тасодуфӣ нест. Мубрами мавзӯи таҳқиқотӣ пеш аз ҳама дар он муайян мегардад, ки муносибатҳои ду кишвар дар сатҳи баланди шарикӣ стратегӣ қарор гирифта, пайваста аз ҷониби мақомоти олии ҳар ду кишвар эътироф ва эълон дошта мешаванд.

Масъалаи «Ҳамкорихои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Ўзбекистон дар замони истиқлолият (охири асри XX - аввали асри XXI): шароитҳо ва хусусиятҳо» дар илм мавзӯи нав бошад ҳам, аллакай вобаста

ба чанбаҳои гуногуни он чандин рисолаҳои илмӣ ва китобу дастурҳои гуногун дар ду кишвар ва берун аз он ба нашр расидааст.

Таҳқиқоти диссертатсионии Мамадқулова Рано Олимовна бонизом ва дар сатҳи баланди мантиқию илмӣ таҳия гардида, андешаҳои илмӣ оид ба ташаккули ҳамкорихои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Ҷумҳурии Узбекистон дар даврони истиқлол мебошад. Барои расидан ба ин мақсад муаллиф заминаҳои таърихӣ сиёсӣ ва иҷтимоӣ ҳамкорихои Ҷумҳуриҳои Тоҷикистон ва Узбекистон, шароити сиёсӣ ва иқтисодии муносибатҳои ду кишварро дар охири асри XX ва ибтидои асри XXI, ҳамкорихои илмиву фарҳангӣ, вазъи муносибатҳо дар даҳсолаи аввали асри XXI, раванди муътадилшавии робитаҳои ду кишвари ҳамсоя дар даҳаи дуюми асри XXI ва аҳаммияти таърихӣ онҳоро омӯхта ва таҳлил намуда, моҳияти «сиёсати дарҳои кушод» ва дипломатияи бисёрсамтии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва нақши он дар бартараф намудани мушкилот ва душворихо дар робитаҳои ду кишвари ҳамсояро кушодааст.

Асосҳои методологии таҳқиқоти диссертатсиониро методҳои таҳлили таърихӣ муқоисавӣ, системавӣ, сохторӣ-функционалӣ, инчунин методҳои маърифатӣ, таҳлил, тафсири, пешгӯӣ ва ғайра ташкил додаанд.

Пойгоҳи асосии иттилоотӣ ва озмоишӣ тадқиқотро Конститутсияи Тоҷикистон ва Узбекистон, концепсияҳои сиёсати хориҷии ду кишвар, Эълومияҳо дар бораи Истиқлоли давлатӣ, Стратегияи рушди миллии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030-юм маводи вазоратҳои қорҳои хориҷӣ, иқтисод ва савдои ҳар ду давлат ва дигар санадҳои меъёриву ҳуқуқӣ ташкил мекунанд.

Барои таҳқиқу баррасии ҳамаҷонибаи мавзӯ ва кушодани чанбаҳои гуногуни он муаллиф аз сарчашма ва манбаҳои мавҷуда ба таври васеъ истифода кардааст. Аз осору суҳанронихо, баромадҳо, Паёмҳои солони Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон, ҳамчунин осору баромадҳо ва изҳоротҳои Президентҳои Ҷумҳурии Узбекистон ворид мешаванд, ки ҳамчун раҳнамо ва илҳомбахши раванди робитаҳои ду давлат хизмат мекунанд.

Рисола дар мавзуи «Ҳамкориҳои Тоҷикистон ва Ёзбекистон дар замони истиқлолият: шароитҳо ва хусусиятҳо» пеш аз ҳама барои омӯзгорони соҳаҳои таърих, сиёсатшиносӣ, мардумшиносӣ дар муассисаҳои таълимии олии касбӣ зарур мебошад, зеро дар он заминаҳо, ҷанбаҳо, равандҳо, шароит ва имкониятҳои ҳамкориҳои мутақобилан судманди кишварҳои ҳамҷавор таҳлил ва таҳқиқ карда мешаванд. Баробари ин таҳлилҳо, хулосаҳо ва натиҷаҳои мавзуи баррасишуда метавонанд барои муҳаққиқони ҷавон дар баррасии масъалаҳои монанд ва наздик ҳамчун дастури назариявӣ хизмат кунанд.

Аҳаммияти амалии диссертатсия, пеш аз ҳама, дар муҳиммияти корбурди он дар фаъолияти мутахассисони соҳаҳои гуногуни идораҳо ва ташкилотҳо зухур меёбад. Ёзбаски замони нави ҷаҳонишавии муносибатҳо уфуқҳои тозаи ҳамкорихоро равшан мегардонад ва шароитҳои амалии ҷадид ба миён меоянд, таҷрибаи андӯхтаи ҳамкориҳои Тоҷикистон ва Ёзбекистон дар ин марҳила мазмуни амиқ касб мекунад ва паёмади хубе ба бор меоварад.

Саҳми шахсии довталаб Мамадқулова Рано Олимовна дар таҳия ва асосноксозии номи мавзӯ, таҳия ва татбиқи нақшаи кор, ҷамъоварӣ ва коркарди маводҳо, таҳлили вазъияти сиёсӣ-геополитикӣ, минтақавӣ ва дохилии ҷумҳуриҳо, таҳлили адабиёти мавҷуда, ба илм ворид сохтани мафҳуми истилоҳҳои нав, таҳлили шароит ва хусусиятҳои ҳамкориҳои Тоҷикистон ва Ёзбекистон зоҳир мешавад.

Муаллиф дар доираи се боб ва шаш зербоб ба пуррагӣ тавонистааст, ки ба ҳадафу вазифаҳои дар назди худ гузошта ноил гардад. Боби якуми диссертатсия «Заминаҳо ва шароити таърихӣ, сиёсӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва фарҳангии ҳамкориҳои Тоҷикистон ва Ёзбекистон» аз ду зербоб иборат мебошад.

Муаллиф дар боби мазкур ба таври дақиқ, асоснок ва ҳаматарафа заминаҳои таърихӣ-сиёсӣ ва иҷтимоии ҳамкориҳои Тоҷикистон ва Ёзбекистон ва шароити сиёсӣ ва иқтисодии муносибатҳои Тоҷикистон ва

Мазмун ва мундариҷаи рисола, пайдархамӣ ва васли мантиқии бобҳои рисола, таҳлилу натиҷагирӣҳои мантиқан асоснок карда шуда ва баёни андешаҳо далели он аст, ки муаллиф малакаи хуби таҳлилу баррасии ҳодиса ва воқеаҳо дорад ва бо истифода аз услубу равишҳои тоза таҳқиқоти мукамалро ба анҷом расондааст.

Дар баробари муваффақиятҳо ва ҷиҳатҳои мусбӣ таҳқиқоти анҷомёфта дар рисола баъзе камбудӣҳо ба назар мерасанд, ки пешниҳоди онҳо барои дар оянда такмилу пурратар гардидани таҳқиқот замина хоҳанд гузошт.

1. Муаллиф дар боби аввал ба ҳамкорӣҳои ду халқи бародар дар даври шуравӣ бештар диққат додааст, ки боиси такрор шудани баъзе мисолу далелҳо ва маълумотҳои роиҷбуда гардидааст;

2. Муаллиф ҳангоми баррасии масъалаи сардшавии робитаҳои ду кишвар бештар ба маводи дар маҷаллаву рӯзномаҳои кишвар ба таърифи таваҷҷӯҳ карда, аз маводи расмӣ бойгонӣ камтар истифода бурдааст;

3. Ҳангоми таҳлили раванди нармашавии робитаҳои ду кишвар муаллифро мебоист ба навишта ва тадқиқотҳои олимони узбек ҳам таваҷҷӯҳ мекард, то боиси равшан гардидани мавқеи олимони кишвари ҳамсоя дар масъалаи мазкур мегардид.

Ҳамзамон бояд таъкид кард, ки ин камбудӣҳо ҳислати дар оянда ислоҳшаванда дошта, ҳусни аслии рисола – мубрами ва саривактӣ будани онро коста намегардонанд.

Нуктаҳои илмӣ, натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ ва хулосаҳои диссертатсия дар мақолаҳо, аз он ҷумла дар нашрияҳои тақризшавандаи феҳристи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин, дар мақолаҳои илмӣ, ки рӯйхати онҳо дар диссертатсия ва автореферати диссертатсия дарҷ ёфтаанд, интишор шудаанд. Онҳо дар шакли маъруза дар конференсияҳои илмиву амалии гуногуни ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ пешкаш шудаанд. Нашрияҳои, ки дар онҳо таҳқиқоти

Мазмун ва мундариҷаи рисола, пайдарҳамӣ ва васли мантикии бобҳои рисола, таҳлилу натиҷагирӣҳои мантиқан асоснок карда шуда ва баёни андешаҳо далели он аст, ки муаллиф малакаи хуби таҳлилу баррасии ходиса ва воқеаҳо дорад ва бо истифода аз услубу равишҳои тоза таҳқиқоти мукамалро ба анҷом расондааст.

Дар баробари муваффақиятҳо ва ҷиҳатҳои мусбии таҳқиқоти анҷомёфта дар рисола баъзе камбудӣҳо ба назар мерасанд, ки пешниҳоди онҳо барои дар оянда такмилу пурратар гардидани таҳқиқот замина хоҳанд гузошт.

1. Муаллиф дар боби аввал ба ҳамкорӣҳои ду халқи бародар дар даврони шуравӣ бештар диққат додааст, ки боиси такрор шудани баъзе мисолу далелҳо ва маълумотҳои роиҷбуда гардидааст;

2. Муаллиф ҳангоми баррасии масъалаи сардшавии робитаҳои ду кишвар бештар ба маводи дар маҷаллаву рӯзномаҳои кишвар ба таъбириши тавачҷӯх карда, аз маводи расмӣ бойгонӣ камтар истифода бурдааст;

3. Ҳангоми таҳлили раванди нармашавии робитаҳои ду кишвар муаллифро мебоист ба навишта ва тадқиқотҳои олимони узбек ҳам тавачҷӯх мекард, то боиси равшан гардидани мавқеи олимони кишвари ҳамсоя дар масъалаи мазкур мегардид.

Ҳамзамон бояд таъкид кард, ки ин камбудӣҳо ҳислати дар оянда ислоҳшаванда дошта, ҳусни аслии рисола – мубрамаӣ ва саривактӣ будани онро коста намегардонанд.

Нуктаҳои илмӣ, натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ ва хулосаҳои диссертатсия дар мақолаҳо, аз он ҷумла дар нашрияҳои тақризшавандаи феҳристи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин, дар мақолаҳои илмӣ, ки рӯйхати онҳо дар диссертатсия ва автореферати диссертатсия дарҷ ёфтаанд, интишор шудаанд. Онҳо дар шакли маъруза дар конференсияҳои илмиву амалии гуногуни ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ пешкаш шудаанд. Нашрияҳои, ки дар онҳо таҳқиқоти

Мазмун ва мундариҷаи рисола, пайдарҳамӣ ва васли мантикии бобҳои рисола, таҳлилу натиҷагирҳои мантиқан асоснок карда шуда ва баёни андешаҳо далели он аст, ки муаллиф малакаи хуби таҳлилу баррасии ходиса ва воқеаҳо дорад ва бо истифода аз услубу равишҳои тоза таҳқиқоти мукамалро ба анҷом расондааст.

Дар баробари муваффақиятҳо ва ҷиҳатҳои мусбии таҳқиқоти анҷомёфта дар рисола баъзе камбудихо ба назар мерасанд, ки пешниҳоди онҳо барои дар оянда такмилу пурратар гардидани таҳқиқот замина хоҳанд гузошт.

1. Муаллиф дар боби аввал ба ҳамкорҳои ду халқи бародар дар даврони шуравӣ бештар диққат додааст, ки боиси такрор шудани баъзе мисолу далелҳо ва маълумотҳои роиҷбуда гардидааст;

2. Муаллиф ҳангоми баррасии масъалаи сардшавии робитаҳои ду кишвар бештар ба маводи дар маҷаллаву рӯзномаҳои кишвар ба таъбириши тавачҷӯх карда, аз маводи расмӣ бойгонӣ камтар истифода бурдааст;

3. Ҳангоми таҳлили раванди нармашавии робитаҳои ду кишвар муаллифро мебоист ба навишта ва тадқиқотҳои олимони узбек ҳам тавачҷӯх мекард, то боиси равшан гардидани мавқеи олимони кишвари ҳамсоя дар масъалаи мазкур мегардид.

Ҳамзамон бояд таъкид кард, ки ин камбудихо ҳислати дар оянда ислоҳшаванда дошта, ҳусни аслии рисола – мубрамаӣ ва саривактӣ будани онро коста намегардонанд.

Нуктаҳои илмӣ, натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ ва хулосаҳои диссертатсия дар мақолаҳо, аз он ҷумла дар нашрияҳои тақризшавандаи феҳристи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин, дар мақолаҳои илмӣ, ки рӯйхати онҳо дар диссертатсия ва автореферати диссертатсия дарҷ ёфтаанд, интишор шудаанд. Онҳо дар шакли маъруза дар конференсияҳои илмиву амалии гуногуни ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ пешкаш шудаанд. Нашрияҳои, ки дар онҳо таҳқиқоти

